

REVISTA ENCICLO-
PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspunzător: Ioan Corbu, Cluj, Str. General Grigorescu 16.
Se împarte gratuit, în librării 3 Lei esemplarul*Fiori primăveri*

Adiă-o bóre caldă și domólă,
vieța'n mugur adormit tresare,
și clopotele sună-a primăveră,
a înviere și redeșeptare.

Și altul par'că-i fremetul păduri,
alt șopotul păraielor pornite,
și alte șopte pórta par'că vîntul —
fiori nelămuriți ai vieți desmórțite.

Fiori nelămuriți tresar în suflet,
fiori tresar tutindeni în natură,
eterne-aiepturi, sete de vieță,
purcese din lumină și căldură.

Și iarăși mă cuprinde-un dor nespus,
un dor nestins de spațuri neșciute,
să taiu tăria-albastră tot mai sus,
cu brațe largi, cu aripi desfăcute,
căutările'n nemărginit pierdute,
spre-un ideal necunoscut,
cređut apus...

*

De tómnă'nvinse și de timp uitate,
ca neșce amintiri îndurerate,
se scutur' frunđe mórte, veșceđite,
și cad jălite'n fremetul păduri,
să facă loc vieți re'nnoite —
eternul ne'mpăcatul curs
al legilor naturi,

Ce-i cu premiul Dr. C. Păcuraru-Bianu ?

Am mai vorbit în aceste pagini despre premiul Academiei înființat de Păcuraru-Bianu. Ar fi păcat să lăsăm înmormintate în arhivele Academiei îndrumările sale sănătose pentru curățirea limbei în înțelesul principiilor marelui Cipariu, „părintele filologiei române” și înființatorul școlii românești, nu „latiniste”, cum îi impută superficialitatea și desmățul școlii fonetice, care are „nemăsurata obrăzare” să batjocorească „limba vechiă și înțeleptă” a lui Cipariu: „limbă păserescă”. Cipariu scria pe fruntariul lucrării sale (Principii de limbă și scriptură): „Editiune revădută și înmulțită”, și fonetiști, cari scriu ați: „Editiie revizuită și augmentată” sunt așe de neșciinți și mărginiți în cunoștințele de limbă, că nu pot destinge*), care e „limbă vechiă și înțeleptă” și care e „limbă păserescă”.**)

Cităm aici din testamentul lui Păcuraru-Bianu :

„Fenomenul de magiarizare și rutenizare este sprijinit de curentul nostru literar și didactic poporanist, care introduce în limbă toate amestecăturile poporului nepregătit îndeajuns pentru rezistența națională; pe de altă parte desgroparea de către scrietori a cuvintelor de origine străină de prin „chrisoave și ceasloave”, scrise pe timpuri de tristă amintire națională, de către străini abie româniizați, sau de Români cu cultură cu totul străină, sub cuvint, că ar fi vorbe „arhaice”, înlocuind unele cuvinte adevărate românești de viță latină, precum și pe acele-a, pe cari cultura ne-a îndreptățit a le adopta din limbile surori neolatine pentru nuanțarea ideilor noastre, o consider ca un fenomen de desnaționalizare pe cale literară și didactică. A adopta toate străinismele în limba literară și didactică, nepotrivite cu geniul latin al limbei, este un semn trist de decadență națională, care ne pregătește la o mai ușoră asimilare, dar contra cărei-a trebuie să luptăm cu energie pe toate căile și cu toate mijlocele. A nu ceda străinului nimic din ce e de viță latină în limba și sufletul Românului, e princiniul, ce trebuie să conducă pe orice Român, deorece poporul nostru numai ca sentinelă a latinității are rost de a esista aici la porțile Orientului, și deorece o națiune numai prin limba sa cât mai curată se poate diferenția cât mai bine de cele-alalte popore vecine, cari toate caută să ne asimileze. Pentru aceste motive scrietori noștri făptuesc o crimă națională, când cu nepăsare, sau din neșciință primesc și cultivă în limbă cuvinte de origine străină în dauna celor de viță latină, stricând prin

*) D-l Pisani crede, că „destinge, imputa” nu sunt cuvinte românești, ci „bazaconii și neologisme” — pentru d-sa numai țigănișmele sunt „limba noastră”,

**) Eminescu poate fi iscusat, căci încă n'aveam dicționare etimologice.

acésta caracterul neolatin al ei. Prin acest legat neînsemnat doresc nu numai a protesta în contra acestui curent nefericit, ci și a forma sâmburele unei îndreptări în înțelesul, ca limba noastră să-și pótă mențină prin literatură și școlă *adevărutul caracter românesc neolatin*".

Sunt adevăruri simple, cari numai întorți și neștiinți le pot trage la îndoielă. În începutul lucrării sale „Principii de limbă și scriptură” Cipariu își aréta convingerea, că literile latine n'au nici un rost în o limbă slavonită. Și Tit Maiorescu a dat „îndrumarea înțelptă”, că chiar și cuvintele de origine slavă vechiă sunt a se înlocui cu cuvintele românești (de origine latină), când le avem, lucru de sine înțeles la cultivarea unei limbi neolatine, numai desmățul și neștiința școlii fonetice face chiar contrarul, necând și înlocuind cuvîntul românesc (neolatin) nu numai cu slavisme vechi, ci și cu turcisme, rutenisme și ungurisme. Ba încă, cum am mai aréat, cuvîntul românesc, „limba vechiă și înțelptă” a ajuns „banală” pentru scrietori fonetiști, pentru gusturile lor numai țigănismele sunt frumoșe și poetice, ca în epoca decădinței limbi latine, în care „prostul gust căuta tot ce bate la ochi, cuvinte noué, străine”. Un critic (?) român s'a mirat, că Creangă a putut să placă Englezilor în traducere engleză, cređend adecă, că farmecul scrisului lui Creangă stă în rutenismele lui, că fără „bojdeucă”, numai cu „căsuță”, scrisul lui Creangă n'ar mai avé nici un farmec.

Am mai aréat că folosirea țigănismerilor în înțelesuri necunoscute de popor, ca „gândire, Balcătui, hotări, meștesug, belșug” e considerată ca „cel mai mare triumf al artei” la scrietori fonetiști. Mai ales țigănismerul „belșug” e ađi buricul fakirilor fonetiști. După cum fakiri își contimpléază ore întregi propriul lor buric, așé se străpun în admirațiune și încântare scrietori fonetiști, când își pot „înfrumuseța” scrisul, în lipsă de idei, cu țigănismerul „belșug”, chiar și când n'are nici un rost și nu e pus la locul lui. Așé aflăm frase ca: „să se deé prilej gospodarului să muncească mai cu belșug”, (limbă neolatină!!); sau „spital îmbelșugat” („belșug” de nevoi?, sau „bine îndestrat?”), sau „blăstemat din belșug”, — acuși vor scrie „sărăcie din belșug”, sau „sărăcie îmbelșugată”, căci e fórte frumos și poetic după gusturile scrietorilor fonetiști. Ađi Românul fonetist nu mai póte face (scrie) nemică fără a lua o „hotărire” unguréscă; cităm: „cărăușul, un țeran desghețat (și đic și „hotărit”) a hotărit să o ia mai drept pe drumul lui Traian”; poporul înțelege sub „hotări”: a pune hotar, mieđuină. Bizăitul ungueresc „bizuit pe cifre” însemnă „incredut”, dar aici i-s'a dat înțelesul „intemeiat”.

Să dai țigănismerilor dečí de înțelesuri, înlăturând, sau reducend circulațiunea cuvîntului românesc, asta însemnă la scrietori noștri cultivarea și „înfrumusețarea” limbei, când e chiar spurcarea și necarea ei. Culmea desmățării și a „prostului gust” s'a ajuns cu înlocuirea clasicului latin și român „cugetare” *) cu unguerismul prost „gândire”, ba chiar și a numelui

*) Am vedut chiar și pe d-l Pisani apărând ung. „gândi” față de rom. „cugeta”. La observările noastre n'a mai răspuns, și folosește și ađi tot pe „gândi”, numai odată am vedut pe „cugeta”, fiind vorba de gască, care „cugetă”. Vre îndreptătorul „limbei noastre” cu asta să-și bată joc de cuvîntul românesc?

de Român, de care li-e rușine demagogilor fonetiști, cu acel-a de „Valah” — poeți ați cântă, adecă sbieră: „Neam valah, neam al meu”, pe limba lor valahă.

Dacă Unguri cu o limbă asiatică, necunoscută și-au cultivat-o și curățit după puțin de străinisme, păstrând puținul material lexical unguesc din respect pentru strămoși — la noi s'au apucat bolșevici să înlăture cuvîntul străbun românesc moștenit din l. mamă latină, limbă cunoscută de tótă lumea învățată, și să-l înlocuiască cu țigănisme necunoscute, ba le mai află și poetice — e acesta numai neștiință, bolșevism și demagogie, ori e și nebunie?

Dar să revenim la premiul Păcurar-Bianu, care se da tot la doi ani, dar dela anul 1930 nici nu se mai publică. Am întrebat la Academie, ca să vîd, de ce nu se respectă acest legat, și mi-s-a respuns, că fondul nu mai produce venituri. Se pôte să fiă chiar așa, dar noi, o spunem sincer, nu prea avem încredere (adecă, „bizuială”, pe limba poetică valahă), pentru că am auzit pe uni academicieni esprimându-se, că ideile lui Ci-pariu și a lui Păcurar-Bianu despre curățirea limbei ar fi învechite; idealul fonetiștilor moderni e spurcarea și sugrumarea limbei rom. ca l. neolatină. Ba un academician ne învăța, că noi Români, ca un popor, care a suferit mult, am fi îndatorați să îmbrățișăm și agestăm străinismele (ba le răsăfătam); numai cuvîntul românesc se cuvîne să fiă dat afară și necat.

Nu ne mirăm de academicieni, cari nu se precep la filologie, dar nu putem înțelege pe d-l S. Pușcariu. In o conferință interesantă ne-a arătat, că cu tótă mulțimea de străinisme, a putut constata în scrisul românesc 70% cuvinte neolatine (românești), fiindcă aceste-a au o circulațiune mai mare. Dar dacă faptul acest-a e îmbucurător, cum pôte încuviința, că e de dorit, ca în „limba literară de mîne” acest procent să fiă redus și înlocuit cu străinismele dușmane răsăfătate, când el pôte fi înmulțit cu cuvîntul românesc, elementul de viață al limbei și al gîntului românesc.

Cu școla fonetică a intrat anarhia și în scriere și în limbă, așa că ați nici avem ortografie, *) nici limbă românească, ci numai un jargon țigănesc, o limbă păserescă; și spurcarea ei încă nu e terminată.

*) Am mai spus-o, a scrie: „vazator, vanzator” (văzător, vânzător) dela „vede, vinde”, o scâlciare așa de cumplită a rădăcinilor (verbe regulate), în urma unei reguli arbitrare, in care nu litera, ci pălăria e lucrul de căpetenie — asta nu e ortografie, chiar de ar decreta-o o sută de Academii, ci o simplă grafie. Ortografic e: „vêdător, vinđător”. Cu principii de economie (de litere) se pot face grafii, dar nu ortografii. Numai cu legile fonetice și gramaticale ale limbei se pôte dura o ortografie.